

Skoleparathed - tre forskellige tilgange

Niels Egelund

Professor, dr.pæd. DPU, AU

Ro regelmæssighed og renlighed – børnehave i 1924

Ud i naturen - 1943

Vuggestuer dukker op i 1950'erne

Reformpædagogikkens indtog i slutningen af 1960'erne

Højtlesning går ikke af mode

Pædagogiske trends I

- Pasning, hygiejne og sikkerhed i asyler
- Pædagogik inspireret af Fröbel breder sig i starten af 1900-tallet
- Montessori-pædagogik vinder indpas i 1930-erne
- Reformpædagogikken og den antiautoritære pædagogik går hånd i hånd i 1970-erne.

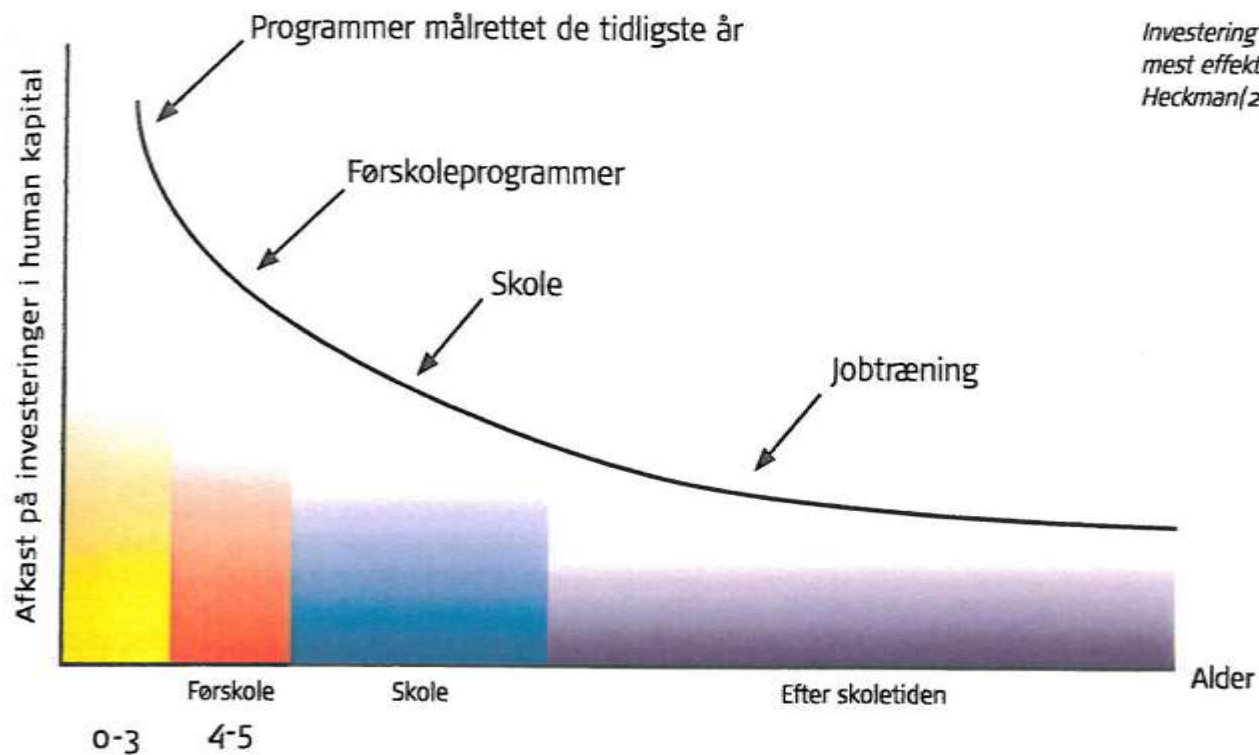
Pædagogiske trends II

- Marxistisk pædagogik (struktureret pædagogik) og frigørende pædagogik har betydelig indflydelse i 1980'erne
- Selvforvaltningspædagogik præger 1990'erne, og diskussionen om leg og læring kan være heftig
- Læringsperspektivet holder sit indtog fra 2004, og det følges fra 2007 af ønsker om dokumentation.

Heckman, 2007 - Nobelprismodtager

FIGUR 1: Afkast på investeringer i human kapital på forskellige alderstrin i dollars.

Skoleparathed – et begreb, som ikke har været anvendt i DK siden omkring 1970

- Skoleparathed – en systematisk forskningskortlægning
- Bestilt af Skolerådets Formandskab i 2013
- Udgangspunktet var:
- Skolestartsudvalget 2005-2006 ville inddrage børnehaveklassen som en integreret del af skoleforløbet (og kalde den ny 1. klasse)
- Børnehaveklassen blev gjort obligatorisk i 2009, og børnene skal som udgangspunkt starte i skolen det år, de flyder 6
- 2005/2005 – 82 % startede som 6-årige
- 2011-2012 – 89 % starter rettidigt
- Resultaterne fra "Taskforce om Fremtidens Dagtilbud" fra 2012.

Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning, AU

- *Systematisk forskningskortlægning, formål:*
- At give indsigt i effekten af indsatser i dagtilbud på børns skoleparathed
- Hvordan kan interventioner og pædagogiske redskaber, herunder metoder, organisationsformer mm, der betegnes som effektive, karakteriseres?
- Hvad kan vi lære af det i Danmark?

Relevante lande

- EU-lande
- Norge
- Schweiz
- USA
- Canada
- Australien
- New Zealand.

Hvad fandt man?

- Søgning i databaser
- Screening af fund
- 1.521
- 1.379 unikke referencer
- 1.226 kasseret, behandler ikke virkninger af indsatser
- 31 kasseret, da de ikke redegør for empiriske studier
- 2 kasseret, da de ikke indeholder original forskning
- 58 rummer ikke resultater fra udvalgte lande
- 62 referencer (50 undersøgelser) er inkluderet og kortlagt.

Hvilke lande kommer de 50 studier fra?

- USA 46
- Australien 1
- Canada 1
- Irland 1
- Schweiz 1.

Indsatser i dagtilbud

- Head Start 13
- Michigan School Readiness Program 2
- Chicago School Readiness Project 1
- Smart Start 1
- Andet 13
- Uklart/unavngivet 19.

Skoleparathed historisk

- "Parat til at lære" – udviklingspsykologisk og baseret på alderstrin i hele udviklingen, ser gerne på gennemsnit
- "Parat til at gå i skole" - dækker specifikke kognitive, lingvistiske og psykomotoriske færdigheder, der kræves for at gå i skole og anses for relativt statiske
- "Modenhedsparathed" – børn skal påbegynde skolegangen, når de er parate til det, og det vurderes med test.

Nationale forskelle

- Skolen skal være parat til eleven – Danmark, Sverige, Skotland, Finland og Norge. Begrebet skoleparathed anvendes kun i mindre grad
- Nationale vurderinger, vejledninger og valgfrihed – New Zealand, Baden-Württemberg, Sachsen, England
- Standardiserede vurderingsværktøjer fælles for alle – New South Wales (Australien), Ontario (Canada), Maryland (USA).

Kvalitet i dagtilbud

- Dagtilbud med gode personale-barn interaktioner (den vigtigste kvalitetsparameter) har positiv effekt på sproglig udvikling og sociale kompetencer
- Børn med anden etnisk baggrund har større udbytte af at gå i institution frem for dagpleje
- Længere tid i dagtilbud har positiv effekt, når der er tale om et højkvalitetstilbud
- Høj kvalitet i dagtilbud fremmer børns kognitive kompetencer.

Dagtilbuds indflydelse på skoleparathed

- Børn der har gået i dagtilbud klarer sig bedre i læsning og matematik end "hjemmebørn"
- Den største effekt ved at starte med at lære i daginstitutioner stammer fra det sidste år inden skolestart
- Tidlig start fremmer kognitive kompetencer men giver større risiko for at udvikle problemadfærd
- Børnehaver tilknyttet skoler har større effekt på udviklingen af kognitive kompetencer end selvstændige børnehaver
- Tæt samarbejde mellem børnehaver og børnehaveklasser om læreplaner og specifikke børn udvikler sociale kompetencer og mindsker problemadfærd.

Tidlige læringsindsatser i dagtilbud

- Det har en positiv effekt på børns skoleparathed, når de har modtaget tidlige læringsindsatser i forhold til både sprog, læsning, matematik og udadreagerende adfærd
- Børn, som har gået i dagtilbud med strukturerede pædagogiske programmer, har en højere gennemsnitlig skoleparathed
- ”Undervisning” i af de ældste børnehavebørn har en positiv effekt på udvikling af kognitive og sociale kompetencer, når der er en høj grad af emotionel og instruerende støtte
- Tidlige læringsprogrammer har en positiv effekt på udsatte børns skoleparathed, når der er tale om højkvalitetsprogrammer.

Indsatser rettet mod udvikling af skoleparathed

- Strukturerede forløb i en tidsbegrænset periode 2-3 gange om ugen styrker børns kognitive kompetencer
- Tidlige læreplaner designet til at stimulere børns læring indenfor læsning, fonologisk opmærksomhed, sprog, matematik og socioemotionel adfærd kan have positiv effekt for udsatte børn
- Efteruddannelse og supervision af pædagoger har en positiv effekt for udsatte børn.

Head Start

- Har en positiv effekt på kognitive kompetencer og barn-voksen forholdet hos børn i plejefamilier
- Børn, der har deltaget i programmet to år har en større skoleparathed end børn, som har deltaget i et år
- Børn i institutioner, hvor personalet har en længere uddannelse, opnår bedre resultater.

I relation til Danmark

- Flere studier peger på en negativ effekt på børns sociale udvikling, når de går i mellem- eller lavkvalitets dagtilbud
- Der er ikke tradition for en praksis, som har en forskningsdokumenteret effekt på børns kognitive og sociale udvikling
- Der er dog flere og flere kommuner, som indsamler data om børns udvikling og om forældretilfredshed
- Vi er i færd med et paradigmeskift, der giver interessante muligheder for at udvikle den professionelle dagtilbudspædagogik – men der er mange ”lommer” med modstand, især på uddannelsesinstitutionerne.

Task force - Intenderet pædagogik

- Der skal være målrettede, planlagte og organiserede aktiviteter
- Der skal indstilles efter børnenes udviklingsniveau
- Det fysiske læringsmiljø skal tilpasses
- Personalet skal positioneres
- Det vi vil, er det pædagogiske valg, det vi gør er det didaktiske valg.

Task force - Kompetencer

- Institutioner skal være lærende i deres daglige praksis
- Der skal være både almenkompetencer og specialistkompetencer
- Af og til skal der indgå særlige kompetencer udefra
- Der skal være ledelseskompetencer.

Center for Strategisk Uddannelsesforskning I

- Højkvalitets dagtilbud har en effekt, der kan ses ved folkeskolens afgangsprøve
- 30 % højere personaletæthed giver 0,01 karakterpoint højere resultat i dansk
- Det samme resultat giver en øgning af mandligt personale fra 20 % til 30 %
- Øgning af uddannet personale fra 45 % til 57 % giver 0,025 karakterpoint.

Center for Strategisk Uddannelsesforskning II

- Dagpleje kontra vuggestue –
- Børn med vuggestueerfaring er gladere for at gå i skole efter skolestart
- Karakterer ved folkeskolens afgangsprøve hæves signifikant
- Overgangsfrekvens til gymnasiet bliver højere.

Center for Strategisk Uddannelsesforskning III

- Mødre, som fra 1963 til 1975 sendte deres børn i institution – effekter:
- Øger mødrenes samlede tid på arbejdsmarkedet med 5 %
- Øger børnenes samlede uddannelseslængde med 0,06 år og øger deres indtægt i 35-års alderen med 1,5 %.

Center for Strategisk Uddannelsesforskning IV

- Dagtilbudserfaring øger børnenes uddannelsesniveau 17 år senere ved familier med lav uddannelsesbaggrund, for familier med høj uddannelsesbaggrund øger det børnenes indkomst som 25-30-årige
- Undersøgelse af 55.058 børn født i perioden 1998 til 2003: For børn med hyperaktivitet er det en god ide at forsinke skolestarten, især når der er tale om børn født i årets sidste måneder.

Frokost

